

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЯК НАПРЯМ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Гамаш О.М.

Студентка 4-го курсу соціально-гуманітарного факультету
Дрогобицького державного педагогічного університету

Ключові слова: соціальна політика, права, соціальні гарантії, діти з особливими потребами, державна політика, закон, реабілітація.

Key words: state policy, rights, law, social policy, social guarantees, children with special needs, rehabilitation.

Сучасна політика України стосовно дітей з особливими потребами є результатом розвитку суспільства. Багато в чому ця політика відображає загальні умови життя та соціально-економічну політику держави.

В Законах України «Про охорону дитинства» та «Про державну соціальну допомогу дітям з особливими потребами та дітям з особливими потребами з дитинства» зазначається, що здійснення державної політики спрямовано на реалізацію цільових програм з охорони дитинства і передбачає надання дітям пільг, переваг та соціальних гарантій.

Як свідчить статистика, кількість дітей з обмеженими функціональними можливостями постійно зростає. За даними ООН, кожна четверта сім'я у світі стикається з проблемами інвалідності, а загальна кількість людей з обмеженими функціональними можливостями на планеті становить 600 млн. осіб, і понад чверть з них – діти (зокрема в Україні налічується понад 160 тис. дітей з інвалідністю віком до 16 років).

Важливим міжнародним документом у сфері захисту прав людей з інвалідністю, який закріпив проголошені Організацією Об'єднаних Націй в Загальній Декларації прав людини та в Міжнародних пактах про права людини з інвалідністю та конкретизував їх, у тому числі й права дітей з інвалідністю, стали Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю і Факультативний протокол до неї, які були затверджені 13 грудня 2006 року в м. Нью-Йорк. Одним із здобутків Конвенції стало нове тлумачення поняття «інвалідності», що базується на соціальній моделі розуміння цього поняття. У Конвенції вперше було зазначено про соціальну модель розуміння інвалідності як протилежну медичній моделі, а також наведено нове визначення інвалідності з точки зору соціальної моделі [3].

Україна ратифікувала Конвенцію ООН про права осіб з інвалідністю і Факультативний протокол до неї 16 грудня 2009 року, що стало ще одним підтвердженням обраного демократич-

ного курсу країни, а також міжнародним зобов'язанням держави забезпечувати основні права та свободи усіх громадян, і в першу чергу тих, хто найбільше потребує підтримки – людей з особливими потребами, в тому числі осіб з інвалідністю [3, 168].

Основними нормативними актами в Україні, якими регулюються питання соціального захисту дітей з інвалідністю в частині забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації є Закони України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про охорону дитинства», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної типової програми реабілітації інвалідів» та «Про затвердження Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, переліку таких засобів» [1].

Реалізація державної політики щодо осіб з інвалідністю, окрім законів, здійснюється завдяки Державній цільовій програмі «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів» на період до 2020 року, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2012 р. № 706, та інших нормативно-правових актів, загальна кількість яких становить понад дві тисячі. Сьогодні, відповідно до діючого законодавства, в Україні діє розгалужена система спеціалізованих установ, які за своїм спрямуванням є медико-соціальними, професійно-трудовами, фізкультурно-спортивними тощо. Однак такий поділ є відносним, оскільки більшість установ надають комплекс

реабілітаційних послуг різного спрямування.

В Україні діє низка спеціалізованих закладів, котрі надають соціальні послуги дітям із особливими потребами. Наведемо декілька прикладів таких установ, які функціонують на Львівщині. Львівське обласне добровільне товариство захисту неповносправних дітей та інвалідів дитинства «Довіра» зареєстроване та працює з 1999 року, об'єднує більше 90 родин, в яких виховуються діти з синдромом Дауна та іншими захворюваннями, що характеризуються розумовою неповносправністю. В товаристві на добровільних засадах постійно працюють батьки дітей-інвалідів та члени їх родин. Головними напрямками діяльності є: створення осередків ранньої допомоги в розвитку неповносправних дітей; вивчення та впровадження нових методів лікування; навчання та реабілітація дітей-інвалідів; адаптація інвалідів до самостійного життя в суспільстві; надання всебічної допомоги сім'ям, в яких виховуються діти-інваліди; відстоювання прав інвалідів, лобювання їх інтересів в виконавчих та законодавчих органах влади [2].

В м. Дрогобич Львівської області діє Добровільне товариство захисту дітей-інвалідів «Надія». Воно розпочало свою діяльність у 1991 році й забезпечує соціальний захист та всебічну підтримку неповносправних дітей і молоді міста Дрогобича та району. При Товаристві діє реабілітаційний центр, в котрому понад 200 дітей та молоді віком від 6 до 30 років з різними типа-

ми та формами фізичних та розумових вад отримують більше можливостей для соціалізації у громаду, відвідують заняття творчої студії, художньої майстерні та спортивної секції, беруть участь у проведенні різноманітних свят, відзначенні видатних подій тощо. У центрі також забезпечується догляд, експертиза, надається допомога психотерапевта, консультації психолога.

Суттєва допомога сім'ям і дітям з особливими потребами надає Центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів «Сонечко» (м. Стебник). До послуг дітей-інвалідів у Центрі функціонують кабінети соціальної реабілітації та лікувальної фізкультури. З дітьми працюють вчителі-реабітологи, фахівці з фізичної реабілітації, дитячий лікар, невропатолог, практичний психолог, вчитель-логопед, масажист, педагоги. Відтак у Центрі відбувається: соціальна реабілітація дітей-інвалідів віком від 4 до 18 років; комунікативна, логопедична та психологічна корекція; фізична реабілітація, що включає лікувальну фізкультуру, масаж; заняття ЛФК у плавальному басейні на базі дитячо-юнацького спортивного клубу «*Спортовець*»; іпотерапію. Основними нозологіями дітей-інвалідів, які проходять соціальну реабілітацію в Центрі є: ДЦП, розумова відсталість, бронхіальна астма, розлади психіки та поведінки, синдром Дауна, аномалія розвитку кінцівок, затримка мовного розвитку, прогресуюча м'язова дистрофія та інші.

Діти з інвалідністю можуть знаходитися в Центрі на цілодобовому або денному перебуванні; забезпечуються

п'ятиразовим харчуванням. Реабілітаційний процес здійснюється згідно індивідуального плану реабілітації, який розробляє комісія фахівців Центру і може тривати до 6 місяців. Всі послуги в Центрі – безкоштовні [2].

Висновок. Основними нормативними актами в Україні, якими регулюються питання соціального захисту дітей з інвалідністю є Закони України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про охорону дитинства», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної типової програми реабілітації інвалідів» та «Про затвердження Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, переліку таких засобів». Існуюча законодавча база створює необхідні умови для забезпечення прав і соціальних гарантій та надання дітям з інвалідністю необхідного соціального супроводу та допомоги, що сприятимуть їх ефективній соціалізації та інтеграції у сучасне суспільство.

Література:

1. Правові основи соціальної роботи: навчально-методичний посібник / уклад. Л. О. Гребінь. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2014. – 144 с.
2. Про соціальні послуги та організації західної України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cf-social.org.ua/regions/lvivska/item>
3. Холостова Е.И. Зарубежный опыт социальной работы: учеб. пособ. / Е.И. Холостова, А.Н. Дашкина, И.В. Малюфеев. – М., 2012. – 368 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.knigafund.ru/books/138589>